

En Slægt Rosenberg.

Af C. Klitgaard.

Der har her i Landet levet flere forskellige Slægter Rosenberg, og det er jo heller ikke saa mærkeligt, da der er en halv Snes tyske Byer af dette Navn, og bl. a. findes saadanne baade i Oldenburg og Mecklenburg, altsaa paa Omraader, der har staaet i livlig Forbindelse med Danmark.

Den Slægt, her skal omtales, har i særlig Grad haft Repræsentanter inden for den danske Præstestand, og da den her i Landet kan føres ret langt tilbage i Tiden, kan nedenstaaende Optegnelser om den maaske paaregne nogen Interesse, selv om Slægtens Mandslinier muligt er uddøde; det er i hvert Fald ikke lykkedes mig at finde dem i nyere Tid.

For velvillig Hjælp ved Arbejdet bringer jeg Arkivar S. Nygård min Tak.

Hans Rosenberg var Bartskeer i Aalborg, hvor han 1566 tog Borgerskab og 1567 blev Medlem af Guds Legems Lav.¹⁾ Var antagelig gift med **Barbara** . . . og Fader til nedenævnte 2 Sønner: A.—B.

A. **Hans Hansen Rosenberg**, f. 15. . ., d. efter 1627, Præst i Skallerup og Vennebjerg (Hjørring A.) 1599 og 1627, muligt død 1640.

En **Barbara Hansdatter Skallerup**, der o. 1630 var gift med Christoffer Frandsen, Præst i Ugilt og Taars, formodes at være hans Datter (Wiberg).

B. **Niels (Jens)²⁾ Hansen Rosenberg**, f. 15. . ., d. efter 1627, er antagelig den Bartskeer Jens Hansen, der 5. Septbr. 1641 blev begr. i Aalborg (Budolfi K.). Niels Hansen Bartskeer tog 1594 Borgerskab i Aalborg, hvor han allerede 1590 var blevet Medlem af Guds Legems Lav. I Gildebogen kaldes han Roszenborgh.

Var gift med **Karen Thøgersdatter**.

Efternævnte Børn 1.—4. kendes, men det er muligt, at ogsaa de 3 Søstre: Else, Kirsten og Maren Nielsdatter, der i 1630—40erne var gift med Bartskeererne i Aalborg Stephan Calvile, Jens Pedersen og Hans Henrik Schnell,³⁾ var Niels Rosenbergs Døttre.

¹⁾ Bysbogen og Gildets »liber vivorum« (Landsarkivet i Viborg).

²⁾ Navnene Niels og Jens brugtes paa hin Tid i Flæng.

³⁾ Tauber og Nielsen: Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg, S. 334 f.

1. Barbara Nielsdatter Rosenberg, f. o. 1600, d. 1632? ¹⁾, gift 1617 med Sveder Poulsen Kitting, f. Aalborg, studerede 1609 i Wittenberg, Magister, o. 1614 Rektor i Aalborg, 1616 Sognepræst i Thisted og Tilsted og Provst i Hundborg Herred, d. 16. Juli 1643. Epitafium i Thisted Kirke over ham og Hustru. I Følge dette Epitafium, der bærer Aarstallet 1632, døde Barbara Rosenberg 35 Aar gammel, og hun maa antagelig derfor være født 1597 og død 1632. Paa Epitafiet er afbildet en tredje Person, formodentlig en Søn, der angives død 1655 i sit 38. Aar, hvilket nok kunde passe efter Forældrenes Vielsesaar. ²⁾ En Opnævning efter Præstens Hustru er vel den Barbara Pedersdatter Rosenberg, f. Thisted 1662, d. Aalborg 1734, Datter af Peder Pedersen og Margrete Pedersdatter Brønsdorf i Thisted og gift 1677 med Dr. med. Laurids Foss i Aalborg.
2. Anne Nielsdatter Rosenberg, f. o. 1612, begr. Vilsted 27. Maj 1698, 86 Aar, gift I med Jens Olfesen, f. 16.., d. 1649, Præst i Vilsted og Vindblæs 1638—49; gift II med Hans Poulsen Grum, f. 16.., d. 1679, Præst samme Sted. Hans Poulsen var fra Skaane, hvor hans Fader var Biskop i Lund, (Moderen var Datter af Historiografen Anders Sørensen Wedel), havde 1663 Proces med Jørgen Kruse til Hjermelevgaard angaaende Penge, som hans Søster Anne, salig Frands Rosenbergs, havde laant Jørgen Kruse. ³⁾ 3 Sønner.
3. Frands Nielsen Rosenberg, f. Aalborg 8. Jan. 1593, d. Viborg 10. Novbr. 1658. Student Aalborg 1612, studerede i Wittenberg 1616—18, hvor han 1617 fik trykt et Digt til sin ovennævnte Søster Barbaras Bryllup, tog 1623 Magistergraden i København og holdt 1624—26 Forelæsninger over Fysik for de Studerende, men havde ikke fast Ansættelse ved Universitetet. 1627 blev han Professor i Fysik og Matematik ved Gymnasiet i Lund og det følgende Aar tillige øverste Kapellan ved Domkirken der samt Præst i Bjellerup; 1639 var han Professor i Etik, og 1642 udnævntes han til Biskop i Viborg, hvor han tilbragte Resten af sit Liv

¹⁾ I Følge Wiberg døde hun 2. Maj 1660, men dette kan næppe passe. Hun er ikke anført i Thisted Kirkebogs »Døde« for dette Aar, og blev hun kun 35 Aar, maa hun være død længe før, hvorefter Kitting kan have ægtet en anden.

²⁾ P. L. Hald: »Af Thisted Købstads Historie«, S. 165. Hans Død er ikke anført i Thistedes meget medtagne Kirkebog.

³⁾ Jerslev H. Tgb. 15. Okt. 1663.

Det berettes, at hans Død skyldtes Sorgen over de Ulykker, der nævnte Aar ramte Landet, da Karl Gustavs Hær besatte det. Har udgivet en Del Disputater af teologisk og fysisk Indhold samt 6 Ligprædikener¹⁾, gift I 16.. med **A n n e H a n s d a t t e r**, Datter af Hans Ottosen, Kannik i Lund; gift II 17. Novbr. 1644 med **A n n e P o u l s d a t t e r G r u m**, Datter af Biskop Poul Mortensen i Lund og Søster til forannævnte Anne Rosenbergs 2. Ægtefælle Hans Poulsen Grum. Anne Poulsdatter Grum levede endnu 1665, da hun havde Proces med Jørgen Kruse til Hjermelevgaard angaaende 800 Speciedaler, som hun havde laant ham²⁾, saa hun har vist været velhavende.

Af Biskop Frands Rosenbergs Børn har jeg truffet følgende: (a.—d.)³⁾:

- a. **H a n s F r a n d s e n R o s e n b e r g**, f. Lund 8. Septbr. 1627, død Ribe 15. Okt. 1687. Student Viborg 1646, studerede derefter udenlands bl. a. i Franeker, hans Stambogsblade herfra 1652 findes i kgl. Bibliotek⁴⁾, Konrektor i Viborg 1653—60, Magister 1653, Rektor i Ribe 1660—65, Præst i V. Vedsted og Lektor theol. i Ribe 1665—1687. Omtales som dygtig, from, lærd og retskaffen. 20. Septbr. 1660 gav Anders Olufsen, Borgmester i Christiansstad i Skaane, og hans Søster Inger, Enke efter salig Hr. Mogens Hansen i Aashjem i Skaane, deres »kære Svoger« Konrektor Hans Rosenberg Fuldmagt til at oppebære Indkomsten af det Gods i Vendsyssel, som var pantsat til disse af Kronen for 1145 Rdl.⁵⁾ Hans Rosenberg var ogsaa en velhavende Mand, der kunde laane Penge ud, thi 1664 fik hans Indførsel i Nørkjærgaard.⁶⁾

1661 ægtede han **D o r t e a P e d e r s d a t t e r H e g e l u n d**, f. 1641, d. 2. Aug. 1671, Datter af Biskop Peder Hegelund i Ribe.

Med hende havde han 3 Sønner og 3 Døtre, se 1)—6).

- 1) **F r a n d s H a n s e n R o s e n b e r g**, f. Ribe 30. Juni 1662, d. Lemvig 16. Decbr. 1730, Student Ribe 1680, cand. theol. 1682, Hører i Ribe 1685, Rektor i Lemvig 1689, Magister 1692, Præst i Lemvig og Nørlem 1. Maj 1697; omtales som Provst 1708. Var gift

¹⁾ Jfr. Dansk biogr. Leksikon XIV 172.

²⁾ Jerslev H. Tgb. flere Steder.

³⁾ Det er dog ikke konstateret, at c. og d. er Biskoppens Børn.

⁴⁾ Ny kgl. Saml., 40, 1977b.

⁵⁾ Jerslev H. Tgb.

⁶⁾ »Fra Ribe Amt« 1929, S. 330.

med Margrete Lauridsdatter Borch fra Lomborg Præstegaard.

3 Sønner og 1 Datter, se a)—d).

- a) Anne Dorte Rosen berg, f. 16. April 1697, d. 19. Aug. 1697.
- b) Hans Frandsen Rosen berg, f. 24. Novbr. 1698, d. Lemvig 7. Oktober 1753, begr. 15. s. M.; Student Viborg 1717, cand. theol. 1720, kaldet til Falderens Medhj. og Efterfølger 1722, Præst i Lemvig og Nørlem 1730, Provst 1733. Gift 1725 med Maren Pedersdatter Lemvig, f. ca. 1692, død paa Hesselmed i Aal S., begr. den 10. Febr. 1776, 84 Aar gl. Hun blev gift I Lemvig 17. Febr. 1718 med Hans Nielsen Schousbo, Præst i Ejsing, der døde 1724, og hendes Fader var Købmand i Lemvig.

1 Søn og 2 Døtre, se (1—(3.

- (1 Dorte Margrete Rosen berg, f. Lemvig 21. Maj 1726, d. 21. Juli 1809 paa Hesselmed i Aal S., begravet i Aal Kirke 2. Aug. Gift I 26. Septbr. 1749 med Kancelliassessor Søren Christensen Ryegaard til Hesselmed, Øllufgaard og Hennegaard, døbt Bramminge 17. Okt. 1706, d. Hesselmed 9. Decb. 1768, begr. 20. Decbr. s. A. (Han gift I (med N. N., begr. Aal 12. Juni 1743). Gift II 12. April 1771 med Christen Hansen fra Lønborggaard, som med hende fik Hesselmed, f. Gellerup 4. Novbr. 1739, d. Hesselmed 16. December 1786, begr. i Aal Kirke.

Hun var Legatstifter.¹⁾

- (2 Hans Hansen Rosen berg, f. Lemvig 30. Septbr. 1727, begr. Resen 7. Maj 1792; Student Ribe 1746, cand. theol. 1751, kaldet til Medhj. og Efterfølger i Resen og Humlum 1754, Præst der 1755, Provst 1768. Gift Lemvig 20. Novbr. 1755 med Johanne Marie Christiansdatter Damstrøm af Gudum Præstegaard, f. o. 1728, begr. Resen 23. Maj 1804.

2 Sønner og 2 Døtre, se (a)—(d.

- (a Mette Marie Rosen berg, døbt Resen 1. Novbr. 1756, død ugift i Tangs-

¹⁾ Repertor. IV 229.

gaard i Gudum S. 16. Jan. 1827. Fik 29. Juni 1792 kgl. Bevilling til Selvværge under Kurator.

- (b) **Hans Christian Rosenberg**, døbt Resen 20. Jan. 1759, d. Resen 25. Febr., begr. 5. Marts 1812; Student Ribe 1777, cand. theol. 1781, kaldet til Medhj. og Efterfølger i Resen og Humlum 1787, Præst der 1792. Gift Thisted 25. Juli 1789 med Gertrud Marie Knackergaard, f. o. 1755, d. 23. April 1825. Ingen Børn.
- (c) **Frands Rosenberg**, f. Resen 10. Novbr. 1761, begr. s. St. 5. Decbr. 1763.
- (d) **Birgitte Johanne Rosenberg**, f. Resen 3. Oktbr. 1764, nærmere ukendt.
- (3) **Pernille Kirstine Rosenberg**, f. Lemvig 2. Novbr. 1729, begr. der Marts 1731.
- c) **Laurids Borch Rosenberg**, f. Lemvig 28. Septbr. 1700, begr. der 11. Maj 1701.
- d) **Lauris »eller« Laurids**, f. Lemvig 21. Januar 1702, nærmere ukendt.
- 2) **Lene Hansdatter Rosenberg**, f. Ribe 29. Decbr. 1663, var 1708 Arving efter Broderen Peder.¹⁾ Hun er muligvis den Jomfru Rosenberg, der 24. Marts 1740 blev begravet i Fredericia; Alder ikke anført (Trinit. Kbg.). Fik 1688 Bevilling paa at være sin egen Værge paa sædvanlige Vilkaar.
- 3) **Anne Hansdatter Rosenberg**, døbt Ribe 21. April 1665, antagelig død som lille.²⁾
- 4) **Anne (Katrine Dorte) Hansdatter Rosenberg**, f. Ribe 27. Febr. 1667, død Ribe 11. Okt. 1697.
- 5) **Peder Hansen Rosenberg**, døbt Ribe 1. Jan. 1669, antagelig død som lille.³⁾
- 6) **Peder Hansen Rosenberg**, født Ribe 14. Marts 1670, død Fredericia 31. December 1708, begr. der 8. Jan. 1709; Student Ribe 1687, Hører ved Ribe Skole 1691—1706, Rektor i Fredericia 1706. Rektor Jørgen Seerup i Ribe klagede 1696 over Rosenberg, som en Dag, da der »skulde gaas for Lig« havde behandlet ham med Haan offentligt paa Skolen. De øvrige

¹⁾ »Fra Ribe Amt« 1929 S. 330.

²⁾ Ribe Domsogns Kirkebog mangler »Døde« fra hin Tid.

4 Hørere var Vidner. Det oplystes, at Peder Rosenberg nævnte Dag havde været saa beruset, at han maatte gaa hjem fra Kirken og i Seng; selv erindrede han intet om, hvad der var passeret, men Anledning til hans Vrede mod Rektoren synes at være, at denne et Par Dage i Forvejen privat i sit Hus havde foreholdt Rosenberg, at han forsømte Aftensangstjenesten i Klosteret, at han dikterede Disciplene mange Stile, før de gamle var rettede, samt at han tog sig mere af de velhavende Disciple end af de fattige. Yderligere oplystes, at Rosenberg nogle Gange i Skolegaarden havde slaaet Knep for Rektor med Fingrene. Da Rosenberg gjorde Afbigt, afgjordes Sagen med, at han skulde være suspenderet en halv Snes Dage, og derefter skulde han i Provstens og det øvrige Lærerpersonales Nærværelse offentligt i Skolens Forsamling afbede Rektor sin Forseelse samt give 4 Rdl. til fattige Skolebørn.¹⁾

Efter sin Forflyttelse til Fredericia ægtede Rosenberg her 5. Maj 1707 G y d e H a n s d a t t e r B r u n, døbt Fredericia 3. April 1685, d. 17..

Datter af Købmand Hans Iversen Bruun.

Ægteparret havde ingen Børn, og som Rosenbergs Arvinger anføres hans Broder Provst Rosenberg i Lemvig og Søsteren Mll. Lene Rosenberg.

b. Cecilie Frandsdatter Rosenberg, gift 24. Okt. 1677 med Konrektor i Aarhus, Magister J o h a n R h o d i u s, f. Kettinge paa Als 6. Jan. 1625, d. Viborg Pinsedag 8. Juni 1679.²⁾

c.? Mette Frandsdatter Rosenberg, gift 16.. med Magister Niels Jørgensen Seerup, d. 1690 eller 1695, 1666—1685 Præst i Hobro og Skjellerup. En stridbar Person, der laa i Proces med Byfogeden i Hobro og i Strid med sin Eftermand om Pensionen. Efter at have trukket sig tilbage fra Embedet levede han i smaa Omstændigheder i Hostrup ved Hobro.

En Søn F r a n d s N i e l s e n R o s e n b e r g, f. 1670, d. 1737, var 1708—1737 Præst i Ulstrup og Gundersted.

d.? Anne Frandsdatter Rosenberg, f. ca. 1624, begr. Ydby 28. Jan. 1689, 64 Aar 7 Mdr., gift 16.. med Erik Pedersen, Forpagter eller Ejer af Skibsted-

¹⁾ Landemode-Protokollen 19. April 1696.

²⁾ Personalh. Tidsskr. 5. VI. 176.

gaard, hvis ene Halvdel 1669 var blevet udlagt til Laurids Bering i Viborg.

4. **Tøger Nielsen Rosenberg**, f. Aalborg o. 1614, d. Skallerup (Hjørring A.), 21. Febr. 1683; Student Lund 1632, maaske Rektor i Thisted 1637, Præst i Skallerup og Vennebjerg 1640—1683, hvor han synes at have efterfulgt sin Farbroder. Gift I Aalborg Budolfi 1641 med **Maren Thoma** s datter **Mumme** af Jerslev Præstegaard, gift II med **N. N. Winther** (?), d. før 1683.

Af Skiftet efter Rosenberg²⁾ ses, at hans Børn af 2. Ægteskab fik ca. 450 Rdlr. i Mødrenearv til Deling.

4 Sønner og 4 Døtre; af 1. Ægteskab se a.—c., af 2. Ægteskab d.—h.

- a. **Hans Tøgersen Rosenberg**, f. Skallerup 17. Septbr. 1643, d. Vadum 18 Maj 1709, Skifte 17. Juni; Student privat 1660, cand. theol. 1663, Kapellan i Vadum 1674, Præst der 1679—1709, Provst i Kjær Herred 1687; gift Vadum 19. Septbr. 1675 med **Birgitte Jørgens** datter **Møldrup** fra Vadum Præstegaard, f. 16.., d. Lindholmggaard i Sundby S. 2. Jan. 1718. 1 Søn.

1) **Jørgen Hansen Rosenberg**, f. o. 1680, Student Aalborg 1698, levede 1709 som stud. theol., men var død før Moderen og uden Livsarvinger.

- b. **Karen Thøgersdatter Rosenberg**³⁾, f. Skallerup 164., d. Skallerup 30. Okt. 1695, gift med **Ove Christensen Bjergby**, f. 6. Juli 1640, d. 27. Febr. 1696, Præst i Skallerup og Vennebjerg 1683—1696. Ingen Børn. Hr. Ove var allerede 1670 blevet kaldet til Medhjælper og Efterfølger hos Svigerfaderen og boede som Kapellan i Søndre Lophave i Vennebjerg Sogn.

- c. **Elsebe Thøgersdatter Rosenberg**, f. Skallerup 164., levede ugift 1695, da hun nævnes i Skiftet efter ovennævnte Søster.

- d. **Christen Thøgersen Rosenberg**, f. Skallerup 1668, begr. Aalborg Bud. 19. Marts 1703, 34 Aar 3 Mdr. 12 Dage. Boede ved Vesteraa i et Lejehus. Gift Aalborg 3. Novbr. 1699 med **Anne Christens** datter **Humble** af Vrejlev Præstegaard; døbt Vrejlev 9. Septbr. 1680, d. 17.. (gift II Aalborg 18. Juli 1710 med Ungkarl Anders Lauridsen; hun havde da Ophold hos Købmand Hans Schløff). 2 Sønner, se 1)—2).

¹⁾ Antagelig Søster til Købmand Chr. Jensen Winther i Aalborg, gift Anne Nielsdatter.

²⁾ Aalborg Bispearkiv II Nr. 9.

³⁾ Hun havde en yngre Halvsøster af samme Navn.

- 1) Christen Humble Rosenberg, døbt Aalborg Bud. 27. April 1700.
- 2) Thøger Christensen Rosenberg, døbt Aalborg Bud. 5. Decbr. 1702.
- e. Sveder Thøgersen Rosenberg, f. Skallerup 166., var ikke myndig 1683, da han fik sin Slægtning Købmand Chr. Jensen Winther i Aalborg til Værge.¹⁾ Drev 1689 i Skallerup Skudehandel paa Norge og holdt Udsalg med Maal og Vægt, Hjørring Borgere til Fortrængsel.²⁾ Flyttede sandsynligvis til Norge. Af hans Børn kendes kun Sønnen Thøger Svedersen Rosenberg, f. o. 1696, d. Christianssand 13. Febr. 1741, der 1723 fra Norge besøgte sin Faster Karen i Rubjerg³⁾, og som var gift med Engel Lucie, f. o. 1692, d. Christianssand 31. Maj 1772. Af denne Gren er muligt ogsaa den Rosenberg, der 1767 var Baadsmænd paa Fregatten »Fredensborg«, og som 1769 døde i Norge.⁴⁾
- f. Laurids Thøgersen Rosenberg, f. Skallerup ca. 1660, levede 1695.⁵⁾ Blev 11. Juli 1682 ansat som Assistent paa St. Thomas, Instruk. 18. Aug. s. A. Afrejste 6. Novbr. s. A. fra København med »Havmanden«, blev skaanet da Besætningen gjorde Mytteri og blev landsat paa Øen Flores i Azorerne, hvorfra han reddede sig hjem. Blev 9. April 1687 kgl. Lærling og rejste s. A. udenlands for at perfektionere sig.⁶⁾
- g. Maren Thøgersdatter Rosenberg, f. Skallerup, o. 1663, begr. Skallerup 6. Marts 1738, 75 Aar; var 1695 gift med en Laurids Andersen i Aalborg.⁷⁾
- h. Karen Thøgersdatter Rosenberg, f. Skallerup o. 1665, død i Tversted Præstegaard 1. Marts 1750, gift Skallerup 27. Juli 1697⁸⁾ med Jens Christensen Elling, f. Elling 5. April 1666, d. Skallerup 1716, Præst i Skallerup og Vennebjerg 1696—1716. Hans Enke boede 1723 i Rubjerg og havde her Besøg af sin Brodersøn Thøger Rosenberg fra Norge. Ægteparret havde 7 Børn.

¹⁾ Skiftet efter Faderen.

²⁾ Hjørring Tingbog 28. Jan. 1690.

³⁾ Vennebj. H. gejstl. Justitspr. 1723. fol. 14.

⁴⁾ Kay Larsen: Krøniker fra Guinea.

⁵⁾ Skiftet efter Søsteren Karen.

⁶⁾ Kay Larsen: »Dansk Vestindien S. 36« og »Vestind. Personalæ.

⁷⁾ Skiftet efter Søsteren Karen, se foran.

⁸⁾ Biskop Bircherods Dagbøger.